

A FORRÁS (görög nyelven: „PÉGÉ”)

Élete van a szavaknak. Olykor csendes, olykor fényes. A „forrás” idáig számomra szépen megbújt a szótár egy nem sokat forgatott lapján. Csakhogy a minap történt valami. Egy igénytelen kis bokor igényt jelentett be: legyen már neki is valami neve. Neve, ami az övé. Neve, amely a bokor minden ágát-gallyát eszünkbe juttatja... és nemcsak az egyiket... S ekkor a szótár ama nem sokat forgatott lapjáról előugrott a „forrás”. Bemutatkozott szépen görögül, mert ezt mondta: „PÉGÉ vagyok, és én leszek majd a bokor neve”. A nevek kedvessé lesznek számunkra, ha olyanok viselik, akik kedvesek számunkra. Így lett nekem kedvessé ez a szó: „forrás”.

Ha már kedvessé lett, akkor szerepeltetni kell. Írni kell tehát róla valamit. Valamit a múltjáról, a szó történetéből. Lehetne írni arról, hogy mekkora és milyen szerepe volt Arany János vagy a népballadák nyelvében, József Attila vagy Paul Claudel költészetében. Meg is írnám, ha a nevet kapó kis bokor a Költészet Országában sarjadt volna bokorrá. De bokrunk egy másik Országban köszönheti létét, s ezért úgy illik, hogy Országhoz illő legyen a múltba ásásunk.

Ebben az Országban sokan használták már előttünk – ha nem is tulajdonnévként – a forrás szót. Az Ország múltbeli nagyjai. Az Ország fő-fő Könyvének, az Ó és Új könyvgyűjteménynek a szerzői; emberi szerzői és isteni sugalmazója egyaránt, tehát maga a Szent Lélek is. Használta azt a „forrás” szót maga az Ország Királya is, amikor köztünk járt.

Mi minden jutott eszükbe, amikor ajkukra vettek téged, „forrás”? Mindenekelőtt az, ami vagy; ami vagy akkor is, ha nem gondolunk reád: mindenekelőtt *vízforrásra* gondoltak, Aztán gondoltak különféle szép *tulajdonságokra*, amelyeket már a te szépséged juttatott eszükbe, Végül eszükbe hoztál olyan *forrásokat*, amelyekből nem víz, hanem az Ország *legfőbb javai fakadnak*.

1. A FORRÁS VÍZFORRÁST JELENT

A forrás is teremtett valóság. Volt idő, amikor még nem volt; amikor még csak az úr és az általa birtokolt és Vele-Egy Bölcsesség létezett: „Engem már megfogantak, amikor még nem törtek elő a vízforrások... jelen voltam, amikor kijelölte helyét a vízforrásoknak...” – éneklí magáról a Bölcsesség (Péld. 8,24.28). Csak az időben került sor reá, hogy a forrás – legyen. Létével megelőzte az embert; az Édenben már várta őt: „...és ember még nem volt, aki művelje a földet, de forrás tört fel a földből...” – olvassuk a Teremtés könyvében (1Móz 2,6).

A kinyilatkoztatás kultúrköre olykor nem különböztet mester-ok és eszköz-ok között; azaz eltekint a természeti okoktól, s csak a minden ok mögött levő isteni ősokra figyel. Olyankor is, amikor a vízforrásra gondol. Ezért a forrás – áldás, az Isten ajándéka. S ha a forrás nem ad vizet – akkor átok, Isten büntetése. Vízben szegény vidékeken különösen is.

Őseinknek a forrásról eszükbe jutott a vízözön: „...a nagy tenger összes forrásai előtörtek... és

előtűntek a vizek forrásai haragod lelkének lehelletére.” (1Móz 7,11; Zsolt 17,16). Eszükbe jutott a kimenekülés Egyiptomból: „a meg nem szűnő folyó forrása helyett emberi vért adtál a gonoszoknak” (Bölcs 11,7). A próféták a források pusztulását ígéri a bűnök következményeként: „...elválík a patak medrétől a forrás, kiszárad és nem lesz többé” – éneklí Izaiás (Iz 19,7); „és kiszárítja ereit és tönkre teszi forrásait...” – fenyeget Isten nevében Ozeás (Oz 13,15). Az apokaliptikában is szokásos ez a büntetés-kép. Szerepel a patmoszi látomás képei között is: „és ráesett a csillag a vizek forrásaira... az angyal kiöntötte csészéjét a vizek forrásaira, és vérré váltak...” (Jel 8,10; 16,4).

E sötét képeknél gyakoribb az, hogy a forrás – ajándék, jutalom, áldás. A választott nép visszaemlékezik a sziklából fakasztott vízforrásra, a vándorlás napjaiból: „Úristen, nyiss nekik élő víz forrást, hogy ihassanak bőséggel és megszűnjön a zúgolódás” (4Móz 20,6) – imádkozza Mózes. S emlékezik reá a Zsoltáros is: „Te fakasztod fel a forrásokat és patakokat... aki a sziklákat vízforrássá változtattad át...” (Zsolt 73,15; 112,6). Sőt, emlékezik reá – még századok múltával is – a környék pogánysága: „ott a keserű források édesekké lettek, hogy ihassanak” (Judít 5,15).

Forrás nélkül el nem jutottak volna az Ígéret Földjére. Az Ígéret utolsó-végső földjétől a messiási országtól is elválaszthatatlan a forrás: „Azon a napon forrás fakad Dávid házának és Jeruzsálem lakosainak a bűn és tisztátalanság ellen” – így énekel Zakariás (Zak 13,1), Izaiást pedig nevezhetnők a forrás prófétájának is, mert nála a forrás alakítja majd át a messiási Ország földjét, s a forrás veszi majd el e messiási Ország lakóinak a szomját:

Akkor ugrándoz, mint szarvas, a sánta,
és ujjong a néma nyelve,
mert a pusztában víz fakad
és patakok a kietlenben,
És tóvá lesz a délibáb
és a szomjú föld vizek forrásaivá... (35,6–7).

Kopasz hegyeken folyókat nyitok
és a rónák közepén forrásokat,
a pusztát vizek tavává teszem,
és az aszú földet vizeknek forrásaivá (41,18).

Nem éheznek és nem szomjúhoznak,
nem bántja őket délibáb és a nap;
mert aki rajtok könyörült,
vezeti őket, és őket vizek forrásaihoz viszi (49,10).

És olyan lesz, mint a megöntözött kert, és
mint vízforrás, amelynek vize el nem fogy (58,11).

Nemcsak az Isten áldja az embert a forrással, hanem az ember is áldja az Istent a forrásért. Erre biztat a Jelenések Könyvének angyala: „Imádjátok azt, aki teremtette a mennyet és a földet, és a tengert és a vizek forrásait” (Jel 14,7). Sőt a forrás is bekapcsolódik a teremtett

dolgok Istent dicsérő kórusába; akár Tóbiás és Sára közös imájában:

Urunk, Atyánk Istene, áldjon Téged az ég és föld,
a tenger és a források, és minden teremtményeid,
amik csak ezekben vannak (Tob 8,7).

akár a tűzbe vetett bárom ifjú imájában:

Áldjátok, források, az Urat,
dicsérjétek és magasztaljátok Őt mindörökké /Dán 3,77/.

A forrás nagyon nagy ajándék: megítat és megtisztít; sőt, életre kelve Istent dicsérő énekbe kezd... Bokor, aki a forrásról nevezed magad itass, tisztíts és énekelj... énekelj a régi dalokhoz méltó új énekeket!

2. A FORRÁS NAGYON SZÉP TULAJDONSÁGOKAT PÉLDÁZ

A lemosás és a szomjat oltás – természetes funkciók. A forrás megmos és szomjat olt, mert a forrás – vízforrás. A messiási ország ószövetségi rajzában a vízforrás e természetes funkciói már az anyagi természetén túli tisztulásra és szomjoltásra utaltak; a Lélekben megmosott, a Lélekben megítatott ember újszövetségi képeinek előzményeként.

Az ember lelki tisztaságán és kielégülésén túl jelzi a forrás – a *növekedést*: Eszter úgy nőtt a királyi udvarban, miként „a kicsi forrás, amely hatalma folyamban dagad” (Eszter 10,6; 11,10). A forrás szimbóluma a *szépségnek* is. A vőlegény oly szépnek látja érintetlen menyasszonyát, hogy „zárt forrásnak, lepecsételt kertnek... kertek forrásának” mondja őt (Én. én. 4,12.14). Máskor a *bőség* szimbóluma a forrás: „Ha szorgalmas leszel, aratásod majd olyan, amilyen a forrás” (Péld 6,11). Az egy asszonyhoz ragaszkodó férfiről pedig ezt olvassuk: „messzire áradnak forrásaid...” (Péld 5,6).

A forrás szünetet nem ismerő áramlásában őseink szimbólumát látták a folytonos, az örök létezésnek: „az örök folyam forrása... és olyan leszel, mint az öntözött kert és a vízforrás, melynek el nem fogy a vize” (Bölcs 11,2; Iz 58,11).

S végezetül a forrás példázza a dikaioszt: a tönkre tett forrás az igaz utat elhagyó igazra emlékezteti a Példabeszédek szerzőjét:

„Mint amikor valaki elzárja a forrást és tönkreteszi a víz kimenő útját, olyan az engedetlenné vált igaz, amikor földre hull az istentelenek előtt” (Péld 25,26).

Bokor, aki a forrásról nevezed magad, növekedjél, bőven áradj és szép legyél, ki ne essél abból, ami örök s aminek el nem fogy a vize. Maradj meg dikaiosznak, aki csak Isten előtt borul le a földre, s akinek a forrását ember tönkre nem teheti.

A vízforrás kertet varázsol, s a bokor maradjon meg mindig a messiási ország vízforrásaitól öntözött kertben; legyen annak egy bokra a többi bokor között, ugyanattól a vízforrástól öntözötte.

3. A FORRÁS NEM VÍZFORRÁST JELENT

Egyszerű előfordulásban jelenthet a forrás könnyforrást (Jer 9,1) és vérforrást (Mk 5,29). Túl ezeken a forrás

- a bölcsesség forrása
- az élet forrása és
- a Megmentő forrása.

a) *A bölcsesség forrása* lehet némelyik férfiú szava (Péld 18,4), de még inkább az istené: „a bölcsesség forrása a magasságbeli Istennek a szava” (Sir 1,5). A bölcsesség forrása – az Isten útja:

„elhagytad a bölcsesség forrását.
Ha az Isten útját jártad volna,
örökké békében lakoztál volna” (Bar 3,12).

– panaszolja fel népének a próféta. Őseinknek a vízforrásról eszébe jutott az a forrás, amelyből a bölcsesség fakad; a bölcsesség, amely az Isten szavát és útját tartalmazza.

b) *Az élet forrása*

„Mint a szarvas kívánczik a vízforrásokra,
úgy kívánczik az én lelkem, hozzád, oh Isten!” (Zsolt 41,2).

A zsoltáros vonatkozási hasonlósággal él, s ennek folytán a forrás már nem csupán Isten szavát és útját jelképezi, hanem magát az Istent: azt jelenti számunkra az Isten, amit a vízforrás az erdő nemes vadja számára. A szarvas meghal, ha nem jut vízforráshoz. A szarvas számára a vízforrás – az élet forrása.

„Az élet forrása” – sűrűn találkozunk a Könyvben ezzel a birtokos szerkezettel:

„A bölcs törvénye – az élet forrása, hogy elkerülje a halál pusztítását...

A bölcs tanácsa – megmarad, miként az élet forrása...

A tanultság – az élet forrása annak, aki birtokolja azt” (Péld 13,14; Sir 21,16; Péld 16,22)

E három hely arról beszél, hogy a bölcsesség(-forrás) jelenti az ember számára az életforrást. Az iszik az élet forrásából, aki issza az Úr, a Bölcsesség szavát és útját, azaz „az Úr félelme az élet forrása, hogy elkerüljük a halált” (Péld 14,27). „Mivel Nálad az élet forrása...” – imádkozik a Zsoltáros (Zsolt 35,10) is.

A forrás tehát nemcsak, hogy Nála van, hanem ő maga a forrás. A forrás nemcsak isten szavát és útját jelképezi. A forrás magának az Istennek a szimbóluma is, Jeremiás szavával forrásnak mondja magát az Isten:

„Mert kettős gonoszsgot követett el az én népem: elhagytak engem, az élet vizének forrását, hogy kutakat ássanak maguknak; és repedezett kutakat ástak maguknak, amelyek nem tartják a vizet” (Jer 2,13).

Egybekapcsolja tehát Jeremiás a „vízforrás” és „az élet forrása” megjelöléseket és lesz

belőlük: „az élet vizének forrása!”

c) *A Megmentő forrása*

„Íme, az Isten, az én Megmentőm.

Bízom és nem félek...

Örömmel meríték vizet a Megmentő forrásából (Iz 12,3).

A próféta a Messiást illeti ezekkel a szavakkal. S a Messiás közénk érkezve „Jákov forrásánál ülve” (Jn 4,6) mondja el a forrás ősi-új tanítását a szamáriai asszonynak:

- Ha tudnád, ki az, aki szól hozzád... akkor te kérnéd, hogy adjon neked élő vizet.
- Uram, nincs vedred és mély a kút. Honnan volna tehát élő vized?
- Mindaz, aki iszik ebből a vízből, újra megszomjazik. De az a víz, amelyet én adok neki, örök életre szökellő vízforrássá lesz benne (Jn 4,10–15).

Jézus az „igazi” vizet és Önmagát adja nekünk; a nekünk adott vizet és annak forrását. Ha Ő a forrás, az Örök és isteni Élet belénk kerül, belénk kerülve sem lesz mássá, hanem marad az, ami. Ezért lesz az Átala adott víz bennünk örök életre szökellő és bennünket megmentő vízforrás.

A patmoszi látnok kandi pillantást vet a transzcendens jövőbe, az új ég és új föld véglegesült messiási országába, és ott megint csak előkerül a forrás képe. A vének közül egy valaki elmagyarázza Jánosnak, hogy kicsodák a Bárány trónját körülálló fehérruhások:

„Ezek azok, akik jöttek a nagy nyomorúságból és megmosták ruhájukat és kifehérítették a Bárány vérében. Ezért vannak az Isten trónja, előtt... Nem éheznek többé, és nem szomjaznak többé, mert a Bárány... legelteti őket és az élet vizének forrásaihoz vezeti őket és letöröl az Isten minden könnyet a szemükről” (Jel 7,14–17).

Majd hallja János magának a Báránynak a szavát is:

„Én vagyok az Alfa és az Ómega, a kezdet és a vég. Én a szomjazónak adni fogok az élet vizének forrásából ingyen” (Jel 21,6).

Ennyi az Ó és Új Szövetség „forrás”-anyaga.

Az analízist szintézis követi, s egyiket is, másikat is lezárhatja az imádság.

Élet vizének forrása, Istenem! Forrás, neked tetsző forrás (pégé dikaia) akarunk lenni. Rólad akarjuk nevezni magunkat. Ragaszkodunk a te oktalan bölcsesség-szavadhoz, ragaszkodunk a te erőtlen erő-utadhoz. Tanításod és magatartásod legyen legfőbb eligazítónk, mert a te szavad és a te utad vezet el minket az élet vizének forrásához, amelynél kielégülhet részben már ma is – és a mennyei Jeruzsálemben teljesen – mindaz, amire a szívünk vágyódik. Amen.

Megjelent: Karácsonyi Ajándék 1974. 4. kötet